

dyhy rovnovážně odstávajícími, poléhavými nebo vystoupavými. Listový lem zřetelný, širší než 0,1 mm. Lichoklasy ze (4-)6-10(-15) článků, 2-3 mm šir. Květy po 3, postranní mnohem menší (o více než 1/2) než prostřední. Semeno 1,0-1,7 mm dl., světle hnědé. VIII-IX(-X).

$2n = 18$ (extra fines)

Variabilita: Proměnlivost ve velikosti, stupni větvení apod. je podmíněna převážně ekologicky a je taxonomicky bezvýznamná. *S. prostrata* je součástí diploidního komplexu *S. europaea* agg., zastoupeného dalšími druhy na evropském pobřeží a snad i v eurasijském vnitrozemí (cf. BALL 1964, INGROUILLE et PEARSON 1987). Tetraploidní druhy z komplexu *S. dolichostachya* MOSS (= *S. procumbens* SM.) nebyly ve vnitrozemí zjištěny.

Ekologie a cenologie: Pouze dobře vyvinutá slaniska (obligátní halofyt), nejhojněji v lokálních depresích na jaře zabahněných, po většinu vegetační sezóny alespoň pod povrchem vlhkých. Na hlinito-jílovitých půdách typu solončaku, bez obohacení dusíkem. Často pospolitě v uzavřených porostech. Diagnostický druh svazu *Thero-Salicornion* [zvl. v asociaci *Salicornietum prostratae* (Soó 1927) Soó 1964],

přesahuje do navazujících svazů *Thero-Suaedion* a *Scorzonero-Juncion gerardii*.

Rozšíření v ČSR: Pouze na jv. Moravě v planárním a kolinním stupni (max.: Újezd u Brna, 195 m). V současné době pravděpodobně vyhynulý, naposledy zjištěn v r. 1976 u Sedlce u Mikulova. — Mapy: ŠMARDA XM 1963: map. 199; GRULICH Slanomil. Rostl. Již. Moravy, map. 8, 1987; SLAVÍK FKS 1990: 48.

T: 17c. Dunaj. kop. (Březi), 18a. Dyj.-svr. úv., 20b. Hustop. pah. (více lokalit v jz. části).

Pohlův údaj z Čech (Úžice) je nedoložený a zřejmě chybný.

Celkové rozšíření: Nedostatečně známé. S jistotou v jv. části stř. Evropy (ČSSR—Morava, na Slovensku chybí, Rakousko, Maďarsko, Rumunsko, Jugoslávie), dále Bulharsko a j. část evropského SSSR. Příbuzné typy, dříve shrnované do jednoho širokého druhu, se vyskytují na pobřežích Evropy a s. Afriky, na Blízkém východě, v Malé Asii a Íránu, ve stř. Asii, j. Sibiři, Mongolsku, s. Číně a na Dálném východě; jejich karyologické poměry a tedy příslušnost k jednomu z komplexů jsou—kromě sz. Evropy—neznámé. Další jednoleté slanorožce, které sem bývají řazeny, jsou známy ze Severní Ameriky a tropické Afriky. — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 135; HULTÉN CP 1971: 191; AFE 1980: 69 (všechny v širokém pojetí).

13. *Suaeda* SCOP. — solnička

Suaeda FORSKAL ex. SCOPOLI Introd. Hist. Natur. 333, 1777, nom. cons. — *Schoberia* C. A. MEYER in LEDEB. Ic. Pl. Nov. 1: 11, 1829.

Lit.: ILJIN M. M. (1936): K sistematice rodu *Suaeda* Forsk. i triby *Suaedae* Rehn. Sov. Bot. 1936/5: 39-49.

Jednoleté lysé byliny s hlavním kořenem tenkým, ± málo větveným. Listy střídavé, dužnaté, ± válcovité. Květy oboupohlavné, jednotlivé nebo po několika v úžlabí listů, s drobnými blanitými listenci. Okvětí 5četné, bylinné, tyčinek 5, semeník shora smáčklý, blizny 2. Nažka s vytrvávajícím, jen málo zvětšeným okvětím a blanitým oplodím. Zárodek spirálně svinutý. — Asi 100 druhů hlavně v mírném pásmu Eurasie a Severní Ameriky, dále v Jižní Americe, ve v. a j. Africe, v tropické Asii a v Austrálii. — Anemogam. Protogyn.

1. *Suaeda prostrata* PALLAS — solnička rozprostřená Tab. 66/4

Suaeda prostrata PALLAS III. Pl. 55, 1803-1806. — Syn.: *Suaeda maritima* auct. fl. morav. non (L.) DUMORT. — *S. pannonica* auct. non (BECK) A. et. GR. — *Schoberia maritima* (L.) C. A. MEYER var. *prostrata* FOCKE sensu BECK Ic. Fl. Germ. Helv. 24: 160, 1909 [ed. germ. p. 246].

Poznámka: Naše solnička byla v novější době uváděna pod jménem *S. pannonica* (cf. SOJÁK Preslia 34: 408, 1962); také obdobné typy z Maďarska a Rumunska byly označovány tímto jménem. Ze studia Beckových originálů druhu *Schoberia pannonica* (PRC) však vyplynulo, že jeho jméno se na zmíněný typ nevztahuje. Pro naši solničku se jeví jako odpovídající jméno *S. prostrata* PALLAS, což je zřejmé z popisu a vyobrazení i ze srovnání se sběry z v. Evropy a Střední Asie. Bez prostudování typového materiálu je však nutno toto řešení považovat za provizorní.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 609. — Fl. Exs. Reipubl. Českoslov., no 1327. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 732. — Extra fines: Fl. Hung. Exs., no 136. — Gerb. Fl. SSSR, no 5010.

Rostliny sivě zelené, později načervenalé. Hlavní lodyha zpravidla poléhavá, až 30 (-40) cm dl., bohatě větvená, větve poléhavé až vystoupavé. Listy ± válcovité, svrchu zploštělé, náhle zúžené do drobné, ale zřetelně nasazené špičky (lupa!), na hlavní lodyze a starších větvích až 15(-20) mm dl. (později odumírající), na mladších větvích většinou do 5(-8) mm dl. Listence vejčité, na vrcholu drobně zubaté. Okvětní cípy ± vejčité, na hřbetě zaoblené nebo slabě kýlnaté. Nažky většinou horizontální, méně často šikmé nebo vertikální. Semena okrouhlá, 0,8-0,9 mm vel., v horizontálních plodech plochá, světle hnědá, matná, ve vertikálních čočkovitě vyklenutá, tmavo- až černohnědá, lesklá. VII-IX. Tf.

$2n = 18$ (ČSR: 18b. Dyj.-svr. úv.)

Variabilita: Druh v uvedeném pojetí taxonomicky

málo proměnlivý; značné odchylky ve vzrůstu a větvení jsou vyvolány pouze vnějšími vlivy. V minulosti nebyla jeho náplň odlišována od *S. maritima* s. l.; někdy byl hodnocen jako subspecie v rámci tohoto druhu. *S. maritima* s. str. se od *S. prostrata* liší hlavně celkovou větší robustností, delšími listy bez drobné nasazené špičky, většími květy a semeny (1,5-2,0 mm) a také počtem chromozómů, $2n = 36$. Proto se zdá být oprávněně oddělit náš taxon od *S. maritima* a hodnotit jej jako mikrospecii v rámci komplexu.

Ekologie a cenologie: Pouze dobře vyvinutá slaniska (obligátní halofyt), hlavně v polohách na jaře dosti vlhkých, později vysychajících. Na hlinitých až hlinito-jílovitých půdách typu solončaku, obohacených dusíkem, většinou v rozvolněných porostech. Převážně ve společenstvu *Suaedetum pannonicae* (Soó 1933) WENDELBERGER 1943 ze svazu *Thero-Suaedion* (diagnostický druh), přesahuje do společenstev

navazujících svazů *Thero-Salicornion* a *Puccinellion limosae*.

Rozšíření v ČSR: Pouze na j. Moravě, kde dosahuje sz. hranice svého areálu. V minulosti na většině slanisk území, do současnosti pouze na slanisku u Sedlce u Mikulova. Δ — **Mapy:** GRULICH Slanomil. Rostl. Již. Moravy, map. 8, 1987; SLAVÍK FKS 1990: 48.

T: 18a. Dyj.-svr. úv. (dosti hoj.), 20b. Hustop. pah. (roztr.).

Údaje ze subhalofytních lokalit v Čechách (Úžice, Biličina) jsou nedoložené a nepřilíš pravděpodobné.

Celkové rozšíření: Ve stf. Evropě omezena jen na panonskou nížinu v širokém smyslu: ČSSR (jen Morava, na Slovensku chybí), v. Rakousko, Maďarsko, Rumunsko, s. Jugoslávie; dále j. část evropského SSSR, Zakavkazsko, Střední Asie, jz. Sibiř a Mongolsko. — **Mapy:** HULLIGH CP 1971: 189 (celý komplex *S. maritima* s. l.).

14. *Salsola* L. — slanobýl

Salsola LINNAEUS Sp. Pl. 222, 1753.

Lit.: POHL R. W. et GILLESPIE J. P. (1959): Distributional and cytological notes on *Salsola collina*. *Rhodora* 61: 265-267. — BARADZIEJ E. (1972): Rozmieszczenie rodzaju *Salsola* L. w Polsce. *Fragm. Florist. Geobot.* 18: 299-307.

Jednoleté byliny se silným větveným kořenem a bohatě větvenou, přímou, dřevnatějící lodyhou. Listy střídavé, čárkovité, rozšířenou bází přisedlé, na průřezu \pm půlkruhovitě, zakončené ostnem. Květy v úžlabí listenů přisedlé po 1 (řidčeji po několika), se 2 listenci, skládající na konci větví \pm zřetelné lichoklasy, popř. klasy, listeny úzce kopinaté, kopinaté až úzce trojúhelníkovité, se silným dlouhým ostnem, v dol. části s bělavým blanitým lemlem. Okvětí ščetné, zelenavé, bylinné, s cípy podlouhlými nebo kopinatými, zašpicatělými; tyčinek (3-)5, semeník stlačeně kulovitý, blizny 2, šídlovité. Za plodu okvětní cípy nad plod skloněné, v místě ohybu s horizontálním křídlem nebo výrůstkem, na bázi kožovité až dřevnatějící, spojené s listenci a listenem; nažka čihovitá, s kožovitým oplodím. Semeno horizontální, černé, lesklé, zárodek spirálně stočený. — Asi 150 druhů převážně v mírných a subtropických pásmech Evropy, Asie a Afriky; v Severní Americe a Austrálii jen adventivní, ale zdomácnělé. — Anemogam. Entomogam.

Poznámka: Všechny druhy rodu *Salsola* mají v listech zvláštní asimilační pletivo, tzv. věncové buňky, které tvoří (na rozdíl od rodů *Atriplex* a *Kochia*) souvislou vrstvu pod povrchem celého listu.

- 1a Listeny i listence odstálé, lichoklasy za plodu ca 10 mm šir.; zralé plody s výrůstkem \pm křídlovitě rozestálými, i s křídly více než 3 mm v průměru 1. *S. australis*
 b Listeny i listence přitisklé, lichoklasy za plodu ca 5 mm šir.; zralé plody s hřebínkovitými výrůstky zvednutými (takže vytvářejí jakýsi kalíšek), nejvýše 2 mm v průměru . . . 2. *S. collina*

1. *Salsola australis* R. BR. — slanobýl ruský

Tab. 66/1

Salsola australis R. BROWN Prodr. Fl. Nov. Holl. 411, 1810. — Syn.: *Salsola kali* auct. p. p. non L. — *S. tragus* auct. non L. — ? *S. caroliniana* WALTER Fl. Carol. 111, 1788. — *S. iberica* SENNEN et PAU Bull. Acad. Int. Géogr. Bot., ser. 3, 18: 457, 1908. — *S. pestifer* NELSON in COULTER et NELSON New Manual Bot. Centr. Rocky Mount. 169, 1909. — *S. ruthenica* ILJIN Sornye Rast. SSSR 2: 137, 1934. — *S. kali* subsp. *ruthenica* (ILJIN) Soó in JÁVORKA et Soó Magyar. Növ. Köz. 786, 1951.

Poznámka: Nejstarší jméno, které přichází v úvahu pro vnitrozemský slanobýl, je *S. caroliniana* WALTER; origi-

nální popis vcelku odpovídá, ale bez revize typového materiálu nelze jméno s jistotou použít.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Social. Českoslov., no 1521. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1338. — Extra fines: Fl. Bavar. Exs., no 864. — Fl. Siles. Exs., no 429. — Herb. Fl. Ross., no 2432, 2433. — Pl. Polon. Exs., no 113. — SCHULTZ Herb. Norm., ser. n., no 2778. — SINTENIS Iter Orient. 1892, no 4902.

Lodyha přímá, (5-)10-60(-80) cm vys., bohatě odspodu větvená, i s větvemi mělce podélně rýhovaná (často červeně proužkovaná), lysá nebo krátce řídce štětinatá. Listy čárkovité,

Tab. 66: 1 *Salsola australis*, 1a - část lodyhy s plody, 1b - plod. — 2 *S. collina*, 2a - plod. — 3 *Salicornia prostrata*, 3a - terminální část kvetoucí lodyhy. — 4 *Suaeda prostrata*, 4a - zakončení listu, 4b - část lodyhy s listenem a květem.

